

**ИЗВЕШТАЈ КОМИСИЈЕ ЗА ПРЕГЛЕД И ОЦЕНУ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ
коју је Милена Костић, мастер, предала под насловом
„Метафоричка концептуализација домена високог образовања у енглеском и
српском језику“**

I – ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ
<p>1. Орган који је именовео Комисију:</p> <p>Наставно-научно веће Филолошког факултета Универзитета у Београду на седници одржаној 03.07.2019. године донело је Одлуку 1880/1 о образовању Комисије за преглед и оцену докторске дисертације коју је Милена Костић, мастер, предала под насловом „Метафоричка концептуализација домена високог образовања у енглеском и српском језику“.</p>
<p>2. Састав Комисије:</p> <p>1) др Катарина Расулић, ванредни професор, ужа научна област Англистика, Филолошки факултет Универзитета у Београду, Катедра за англистику, датум избора у звање: 20.06.2017.</p> <p>2) др Душка Кликовац, редовни професор, ужа научна област Српски језик, Филолошки факултет Универзитета у Београду, Катедра за српски језик, датум избора у звање: 17.10.2012.</p> <p>3) др Мирјана Мишковић-Луковић, редовни професор, ужа научна област Енглески језик и лингвистика, Филолошко-уметнички факултет Универзитета у Крагујевцу, Одсек за филологију: Енглески језик и књижевност, датум избора у звање: 05.07.2016.</p>
II – ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ
<p>1. Име, име једног родитеља, презиме Милена, Небојша, Костић</p> <p>2. Датум рођења, општина, република 22.07.1987, Лесковац, Србија</p>
III – БИОГРАФИЈА И БИБЛИОГРАФИЈА КАНДИДАТА
<p>Милена Костић рођена је 22.07.1987. године у Лесковцу, где је завршила основну школу и гимназију, са одличним успехом, као носилац Вукове дипломе. Дипломирала је на Катедри за енглески језик и књижевност на Филолошком факултету у Универзитета у Београду 2010. године, са просечном оценом 9,37. На истом факултету потом је завршила мастер студије (студијски програм Језик, књижевност, култура), са просечном оценом 10,00, одбранивши 2011. године мастер рад под називом “Analysis of manipulative discourse in English and Serbian advertisements” („Анализа манипулативног дискурса у рекламним огласима на енглеском и српском језику“; ментор: доц. др Ивана Трбојевић Милошевић).</p>

Докторске академске студије на Филолошком факултету Универзитета у Београду, модул: Језик, уписала је школске 2011/2012. године и у предвиђеном року положила је све испите и одбранила предвиђене студијске истраживачке радове у оквиру одабраног студијског програма, са просечном оценом 9,63.

Од 2013. године ради у Универзитетској библиотеци „Светозар Марковић“ у Београду као стручни сарадник у Центру за науку и Центру за дигитализацију. Поред превођења и лектуре и организације културних догађаја, ангажована је на пословима и пројектима међународне сарадње. Од фебруара 2016. учествује у пројекту *Safeguarding the Fragile Collection of the Private Archive of the Lazic Family*, за који је Универзитетска библиотека добила грант Британске библиотеке, из програма *Endangered Archives*. Ангажована је на следећим пројектима које Универзитетска библиотека спроводи под покровитељством Министарства културе и информисања Владе Републике Србије: *Нови хоризонт дигитализације у Србији* (2016), *Рашичтавање старе српске ћирилице: прошлост и српско писмо у новом веку* (2016), *Магична дигитална Србија* (2015), *80 година од смрти Михајла Пупина* (2015), *Универзитетска библиотека „Светозар Марковић“ за мрежу јавних библиотека Србије: пренос знања, садржаја и програма* (2014). Аутор је и предавач тренинга *Digital Youthquake* у оквиру истоименог пројекта програма Erasmus+ чији је координатор Центар за друштвено економски развој из Београда (2016). Аутор је и предавач на акредитованим програмима стручног усавршавања за библиотекарске који се спроводе у Универзитетској библиотеци „Светозар Марковић“: *Друштвени медији и дигитално приповедање* (2016) и *Култура дигиталног маркетинга* (2015).

Од 2012. до 2014. била је ангажована као асистент кординатора пројекта *Реформа студија страних језика у Србији* на Филолошком факултету Универзитета у Београду, који је финансирала Европска Комисија. Од 2009. до 2013. радила је као предавач енглеског језика у школи страних језика “Sunshine” у Београду.

Од марта 2016. члан је Управног одбора удружења Кластер путева културе.

За време основних и мастер студија била је стипендиста Министарства просвете Републике Србије, а школске 2009/2010. један од 1000 најбољих студената у Републици Србији и добитник стипендије „Доситеја“ Министарства омладине и спорта. Школске 2008/2009. била је добитник стипендије града Лесковца као један од десет најбољих студената.

Научна и стручна интересовања Милене Костић крећу се у оквирима когнитивне лингвистике, контрастивне лингвистике, преводилаштва, образовних политика и нових технологија у образовању. Аутор је или коаутор седам објављених научних и стручних радова, као и седам радова излаганих на научним и стручним скуповима (и објављених у изводу у књигама саопштења) у земљи и иностранству.

Објављени радови

Костић, М. (2015). Концепт сиве литературе и важност отвореног приступа овој врсти литературе. *Гласник Народне библиотеке Србије*, Београд: Народна библиотека Србије, стр. 109–118. https://www.nb.rs/view_file.php?file_id=4789

Вуксан, В., Костић, М. (2014). Ефикасан тимски рад уз Канбан: искуство Универзитетске библиотеке „Светозар Марковић“. *Читалиште*, бр. 26, стр. 51–57.

http://citaliste.rs/casopis/br26/vuksan_vesna.pdf

Вуксан, В., Костић, М., Софронијевић, А. (2014). Савремени канали информационе писмености и целоживотног учења. *Зборник радова са годишње конференције Библиотекарског друштва Србије: Медијска и информациона писменост у друштву знања и библиотеке* (ур. Весна Црногорац), Београд: Народна библиотека Србије, стр. 37–47.

Столић, Д., Милновић, В., Костић М., Милошевић Д. (2014). Дигитализација докторских дисертација и стварање прве дигиталне колекције сиве литературе у Универзитетској библиотеци „Светозар Марковић“. *Зборник радова са Осмог стручно-научног скупа под називом Библионет 2014* (ур. Светлана Јанчић), Нови Сад: Заједница матичних библиотека Србије: Градска библиотека, стр.151–168.

Костић, М. (2014). Значај вршњачке корективне повратне информације за усвајање Л2. *Савремена проучавања језика и књижевности: зборник радова са VI научног скупа младих филолога Србије одржаног на Филолошко-уметничком факултету у Крагујевцу. Књ. 1* (ур. Милош Ковачевић, Јелена Петковић). Крагујевац: Филолошко-уметнички факултет, стр.151–168.

Kostić, M. (2013). Intersubjective and Subjective Modality in Interviews on the Topic of Global Business. *Савремена проучавања језика и књижевности: Зборник радова са V научног скупа младих филолога Србије одржаног на Филолошко-уметничком факултету у Крагујевцу. Књ. 1* (ур. Милош Ковачевић, Јелена Петковић), Крагујевац: Филолошко-уметнички факултет, стр. 235–246.

Nikolić, J., Filipović, J., Kostić, M. (2012). Reforming Foreign Language Studies in Serbia: Towards Serbian Language Education Policy. Belgrade. Studija objavljena u okviru projekta REFLESS. <http://bit.ly/WEerew>

Радови излагани на научним скуповима и објављени у изводу

Kostic, M. (2018). How STUDENT in English influences STUDENT in Serbian: An analysis of conceptual metaphor translation strategies. Paper presented at the Third Amsterdam Metaphor Festival, 30 August – 1 September 2018, University of Amsterdam, Amsterdam, the Netherlands. Abstract published in the Book of Abstracts Metaphor Festival 2018, p.30, http://metaphorlab.org/wp-content/uploads/2016/05/MetFest18-Book-of-Abstracts_FINAL.pdf .

Костић, М. (2017). Метафоричка концептуализација ЗНАЊА у званичним документима Уједињеног Краљевства. Рад представљен на Трећем међународном интердисциплинарном скупу младих научника друштвених и хуманистичких наука – *Контексти*, Филозофски факултет Универзитета у Новом Саду, 1. децембар 2017. Апстракт објављен у књизи апстраката Контексти 3 (ур. Маја Бјелица Андонов), стр. 24, Нови Сад: Филозофски факултет.

Vuksan, V., Kostic, M. (2016). Responsive Librarians Uncovered. Paper presented at IFLA WLIC 2016 Connections. Collaboration. Community, Columbus, Ohio, USA, 13–19 August, 2016, Session 101 – Poster Sessions. <http://library.ifla.org/id/eprint/1598>

Jerkov, A., Kostić, M., Vuksan, V. (2016). Enhancing librarians' transversal skills: Best practice in four stories. Paper presented at The Fourth European Conference on Information Literacy (ECIL) *Information Literacy in the Inclusive Society*, Prague, Czech Republic, 10–13 October,

2016. Abstract published in *The Fourth European Conference on Information Literacy: Abstracts* (eds. S. Špiranec, S. Kurbanoglu, H. Landová, E. Grassian, D. Mizrachi, L. Roy, D. Kos), p.135. http://ecil2016.ilconf.org/wp-content/uploads/sites/5/2016/11/ecil2016_abstracts.pdf

Smolenski, N., Kostić, M., Sofronijević, A. (2015). In house development of digital tools for handling of METS/ALTO files at University Library "Svetozar Markovic". Paper presented at the conference organized by Belgrade City Library *Services tailored for 21st century library clients: use of information-communication technologies in libraries*, Belgrade, Serbia, 10–11 December, 2015. <https://onedrive.live.com/?authkey=%21AMlJcVACow2SQv4&cid=13F0150208BE54E5&id=13F0150208BE54E5%218487&parId=13F0150208BE54E5%218351&o=OneUp>

Kostić, M. (2015). Conceptualization of KNOWLEDGE in the official educational discourse of the Republic of Serbia. Paper presented at the eighth international *Corpus Linguistics* conference (CL2015), Lancaster University, UK, 21–24 July, 2015. Abstract published in *Corpus Linguistics 2015: Abstract Book* (eds. F. Formato, A. Hardie), pp. 206–208. <http://ucrel.lancs.ac.uk/cl2015/doc/CL2015-AbstractBook.pdf>

Kostić, M. (2014). The Influence of Serbian as a Language of Instruction on the Ethnic Identity of the Highly Educated Roma. Paper presented at GESIPI international conference *Identity: Representation and Practices* (IRP2014), Faculty of Humanities, University of Lisbon, Portugal, 11–12 September, 2014. Abstract published in *Identity: Representation and Practices: Book of Abstracts*, pp. 53–54. <https://irp2014lisbon.files.wordpress.com/2014/09/livro-de-resumos-versc3a3o-digital.pdf>

IV – НАСЛОВ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

„Метафоричка концептуализација домена високог образовања у енглеском и српском језику“

V – ПРЕГЛЕД ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Докторска дисертација Милене Костић под насловом „Метафоричка концептуализација домена високог образовања у енглеском и српском језику“ обухвата 455 нумерисаних (плус 19 пратећих нунумерисаних) страна стандардног формата и структурирана је на следећи начин:

1. **Увод** (стр. 1–15), са одељцима 1.1. Полазиште и предмет истраживања; 1.2. Концепција и циљеви истраживања; 1.3. Организација излагања.
2. **Теоријско-методолошки оквир** (стр. 16–93), са следећим одељцима и поделјцима: 2.1. Теорија појмовних метафора: поставке, разрада, примена (2.1.1. Метонимија); 2.2. Корпусни приступ проучавању метафора; 2.3. Дискурсни приступ проучавању метафора; 2.4. Метафора и идеологија (2.4.1. Идеолошки потенцијал појмовне метафоре – „Метафоре могу да убију“; 2.4.2. Образовне идеологије); 2.5. Превођење метафора; 2.6. Претходна истраживања метафора у домену образовања; 2.7. Грађа за ово истраживање и методологија истраживања (2.7.1. Избор лексема за анализу; 2.7.2. Методологија истраживања).
3. **Анализа метафора помоћу којих се концептуализује домен ВИСОКОГ ОБРАЗОВАЊА у општим корпусима британског енглеског и српског језика** (стр. 94–292), са следећим одељцима и поделјцима: 3.1. Ближе одређење циљних појмова E HIGHER

EDUCATION, UNIVERSITY, PROFESSOR и STUDENT, односно С ВИСОКО ОБРАЗОВАЊЕ, УНИВЕРЗИТЕТ, ПРОФЕСОР и СТУДЕНТ; 3.2. Ток анализе; 3.3. Изворни домени и пресликавања на домен ВИСОКОГ ОБРАЗОВАЊА (3.3.1. ПРОСТОР; 3.3.2. КРЕТАЊЕ; 3.3.3. АКТИВНОСТ и ПРОЦЕС; 3.3.4. ЖИВО БИЋЕ; 3.3.5. ЧОВЕК и ОБЛАСТИ ЉУДСКЕ ДЕЛАТНОСТИ; 3.3.6. ПРЕДМЕТ; 3.3.7. МАТЕРИЈА; 3.3.8. ОСТАЛО); 3.4. Персонификација, метонимија и остале метафоричке концептуализације које се тичу циљних појмова; 3.5. Резиме и закључак.

4. **Анализа идеолошког потенцијала метафора помоћу којих се концептуализује домен ВИСОКОГ ОБРАЗОВАЊА у британском енглеском и српском језику** (стр. 293–362), са следећим одељцима и поделјцима: 4.1. О метафорама у образовном контексту и метафоричности дискурса о образовним идеологијама; 4.2. Ток анализе; 4.3. Резултати анализе и дискусија: образовне идеологије кроз призму изворних домена метафоричке концептуализације домена ВИСОКОГ ОБРАЗОВАЊА у британском енглеском и српском језику (4.3.1. Инструменталистичка идеологија (традиционална и адаптивна); 4.3.2. Прогресивистичка идеологија (индивидуалистичка и колективистичка); 4.3.3. Реконструкционистичка идеологија; 4.3.4. Хуманистичка идеологија (класична и либерална); 4.4. Резиме и закључак;
5. **Анализа превода метафора у домену ВИСОКОГ ОБРАЗОВАЊА са енглеског на српски језик** (стр. 363–427), са следећим одељцима и поделјцима: 5.1. О превођењу метафоричких израза и преношењу подлежаћих појмовних пресликавања; 5.2. Ток анализе; 5.3. Резултати и дискусија: Стратегије превођења метафора у појмовној и језичкој перспективи (5.3.1. Стратегија 1 (Исти изворни домени, поклапање метафоричких израза); 5.3.2. Стратегија 2 (Исти изворни домени, различити метафорички изрази (уз додатно објашњење или парафразу у језику-циљу)); 5.3.3. Стратегија 3 (Различити изворни домени и њима припадајући метафорички изрази (уз додатно објашњење или парафразу у језику-циљу)); 5.3.4. Стратегија 4 (Метафора у изворнику, метонимија у језику-циљу); 5.3.5. Стратегија 5 (Метафора у изворнику, неметафорички језички израз у језику-циљу (уз додатно објашњење или парафразу)); 5.3.6. Стратегија 6 (Неметафорички израз у изворнику, метафора у језику-циљу); 5.3.7. Стратегија 7 (Метафоричко калкирање)); 5.4. Резиме и закључак;
6. **Закључна разматрања** (стр. 428–437), са одељцима: 6.1. Сличности и разлике у метафоричкој концептуализацији домена ВИСОКОГ ОБРАЗОВАЊА у енглеском и српском језику: појмовно-језички и друштвено-идеолошки аспекти; 6.2. Теоријске и методолошке импликације и могући правци даљег истраживања;
7. **Литература** (стр. 438–454), која обухвата 158 библиографских јединица и библиографске податке о изворима грађе (речници и енциклопедије; електронски корпуси енглеског одн. српског језика).

Нумерисаним странама претходе насловна страна на српском, енглеском и руском језику, подаци о Комисији, изјаве захвалности, апстракт и кључне речи на српском и енглеском језику, списак коришћених скраћеница, и садржај, а после списка литературе приложена је биографија ауторке (стр. 455), те потписана изјава о ауторству, изјава о истоветности штампане и електронске верзије докторског рада и изјава о коришћењу.

VI– ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

У овој дисертацији се, на теоријској подлози когнитивне лингвистике и у методолошким оквирима анализе корпуса, испитују метафоре помоћу којих се апстрактни домен ВИСОКОГ ОБРАЗОВАЊА поима у енглеском (британска варијанта) и у српском језику.

У уводном поглављу ауторка предочава мотивацију за спроведено истраживање указујући на актуелност и значај тематике из области високог образовања у савременом друштву, ближе одређује предмет истраживања, оцртава теоријско-методолошке поставке (теорија појмовних метафора, дискурсноаналитички приступ и критичка анализа метафора, теорија превођења, анализа општих и паралелног специјализованог корпуса), и излаже концепцију и циљеве истраживања. Надовезујући се на увиде претходних когнитивнолингвистичких истраживања да су бројни појмови у домену образовања метафорички структурирани помоћу искуствено ближих појмова (а то важи и за сам појам *високог образовања* / *E higher education*), те да алтернативне метафоричке концептуализације иначе подразумевају и идеолошку димензију, ауторка полази од хипотеза да се кључни појмови из домена ВИСОКОГ ОБРАЗОВАЊА и у енглеском и у српском језику концептуализују метафорички, да се предметне метафоричке концептуализације и њихове лексичке реализације у посматраним језицима у неким аспектима не подударују и да се кроз ту призму могу сагледати и културно-идеолошке разлике у поимању високог образовања, да превођење предметних метафоричких израза са енглеског на српски језик укључује и преношење појмовних метафора, те да појмовне метафоре имају важну улогу у одражавању и обликовању образовних идеологија. За истраживање је одабрана британска варијанта енглеског језика будући да и британски и српски високообразовни систем припадају „Европском простору високог образовања“ (појмовно-терминолошки конструкт успостављен у дискурсу Болоњског процеса), при чему се британски систем високог образовања сматра најуспешнијим у Европи и често се узима као модел при спровођењу реформи система високог образовања у Србији. Истраживање је структурирано тако да се предмет проучавања аналитички сагледа из три угла: са становишта појмовно-језичке организације, са становишта образовних идеологија, и са становишта превођења метафора (поглавља 3, 4 и 5). На тим основама, постављени су циљеви истраживања који се, сумарно говорећи, односе на идентификовање, класификовање и поређење појмовних метафора помоћу којих се домен ВИСОКОГ ОБРАЗОВАЊА концептуализује у британском енглеском одн. у српском језику, на осветљавање културно-идеолошких аспеката метафоричке концептуализације домена ВИСОКОГ ОБРАЗОВАЊА у посматраним језицима с обзиром на актуелне образовне идеологије, и на осветљавање појмовних, језичких и идеолошких аспеката превођења предметних метафора са енглеског на српски језик.

У другом поглављу изложен је теоријско-методолошки оквир спроведеног истраживања, које еклектички повезује разноврсне аспекте проучавања појмовних метафора и њихових реализација у језику, и то на начин који сведочи о широком познавању, критичком промишљању и иновативном интегрисању релевантне литературе. Најпре је дат преглед когнитивнолингвистичке теорије појмовних метафора Лејкофа и Џонсона (Lakoff & Johnson 1980 итд.), која у први план истиче сазнајну улогу метафоре и њен значај у појмовном систему, са освртом на појмовну метонимију као још један когнитивни механизам од значаја за предметно истраживање. Затим су представљени и у односу на теорију појмовних метафора размотрени корпусни и дискурсни приступи метафори (Charteris-Black 2004, Deignan 2005, Zinken 2007, Semino 2008, Cameron & Deignan 2008,

Steen 2010 итд.), који су усмерени ка проучавању метафоре у стварној језичкој употреби и у оквиру којих се истиче потреба да се когнитивнолингвистички теоријски увиди методолошки објективизују и емпиријски провере и допуне на аутентичном језичком узорку и с обзиром на друштвени контекст употребе метафора у дискурсу. Надаље се разматра идеолошки потенцијал појмовних метафора, са посебним освртом на критичку анализу метафора (Charteris-Black 2004), која повезује постулате теорије појмовних метафора и критичке анализе дискурса са циљем да путем анализе метафора идентификује идеологије које обликују одређену друштвену стварност. У вези с овим аспектом, дат је приказ Скримшоове (Scrimshaw 1983) класификације образовних идеологија (на прогресивистичку (индивидуалистичку и друштвену), реконструкционистичку, инструменталистичку (традиционалну и адаптивну) и (iv) хуманистичку (класичну и либералну)), која је послужила као један од чинилаца анализе у спроведеном истраживању. Наредни сегмент овде уобличеног теоријско-методолошког оквира односи се на проблематику превођења метафора, и с тим у вези дат је синтетички преглед релевантних увида из транслатолошке литературе (укључујући прескриптивни и дескриптивни приступ). Затим следи преглед претходних истраживања метафора у домену ВИСОКОГ ОБРАЗОВАЊА или ОБРАЗОВАЊА уопште, уз примерено позиционирање овог истраживања у односу на претходна.

На крају другог поглавља дат је општи преглед грађе за анализу и методологије истраживања. Анализа је извршена на обимном језичком материјалу, који чини валидну основу за уопштавање налаза. Језички материјал коришћен у прва два дела истраживања (поглавља 3 и 4) ексцерпиран је из општих електронских корпуса британског енглеског одн. српског језика (*Британски национални корпус /BNC/* одн. *Корпус савременог српског језика /KCCJ/*), са фокусом претраге на лексемама Е HIGHER EDUCATION, STUDENT, PROFESSOR, UNIVERSITY, одн. С ВИСОКО ОБРАЗОВАЊЕ, СТУДЕНТ, ПРОФЕСОР, УНИВЕРЗИТЕТ (укупно је анализирано 8000 примера, по 4000 из оба језика), а за трећи део истраживања (поглавље 5) наменски је сачињен и анализиран специјализовани паралелни корпус изворних текстова и превода са енглеског на српски језик докумената које прописују европска тела и релевантне институције у области високог образовања (у обиму од 90.000 речи, приближно по 45.000 речи за енглески одн. српски језик). Спроведена анализа општих и специјализованог корпуса претежно је квалитативна, а на примерима из општих корпуса извршена је и квантитативна анализа. Методолошки поступак утврђивања метафоричких језичких израза у анализираним корпусима заснива се на глобално препознатим стандардизованим поступцима идентификације метафоричких израза (MIP/Pragglejaz Group 2007, MIPVU/Steen, Dorst et al. 2010), и на тим основама експлицира се поступак реконструисања појмовних метафора у овом истраживању.

Треће, четврто и пето поглавље чине централни, аналитички део дисертације. Свако од ових поглавља структурирано је тако да се најпре осветли аспект испитиване појаве на који се анализа усредсређује и подробније изложи ток спроведене анализе, па се затим излажу добијени резултати уз пратећу дискусију, након чега следи резиме налаза и закључак. У свим наведеним сегментима очитује се ауторкина темељитост и посвећеност целовитијем сагледавању испитиване проблематике.

У трећем поглављу, где се метафоре помоћу којих се концептуализује домен ВИСОКОГ ОБРАЗОВАЊА анализирају у општим корпусима британског енглеског и српског језика, показује се да се у оба случаја домен ВИСОКОГ ОБРАЗОВАЊА у значајној мери метафорички

концептуализује (у обиму од преко 26% од укупно 8000 анализираних примера). Утврђено је да су у оба језика у метафоричкој концептуализацији ВИСОКОГ ОБРАЗОВАЊА заступљени изворни домени ПРЕДМЕТА, ПРОСТОРА, ЖИВОГ БИЋА, ЧОВЕКА И ОБЛАСТИ ЉУДСКЕ ДЕЛАТНОСТИ, КРЕТАЊА, АКТИВНОСТИ И ПРОЦЕСА И МАТЕРИЈЕ, при чему је у српском најзаступљенији изворни домен ПРЕДМЕТА, док је у енглеском највише искоришћен изворни домен ПРОСТОРА, и домен КРЕТАЊА је заступљенији него у српском. Даље разлике међу посматраним језицима испољавају се на плану конкретизација наведених изворних домена на нижем нивоу општости, лексичких реализација и истакнутости различитих аспеката метафоричких пресликавања (нпр. у области људских делатности, у енглеском корпусу је заступљенији и конкретизованији домен СПОРТА, а у српском домен ПОСЛОВАЊА; у енглеском корпусу ПРОФЕСОР се доминантније концептуализује као СТВАРАЛАЦ, а у српском као ДАВАЛАЦ; концептуализација ВИСОКОГ ОБРАЗОВАЊА као САДРЖАТЕЉА у енглеском је знатно учесталија него у српском, при чему се као садржани објекти у енглеском корпусу доминантније јављају позитивни а у српском негативни појмови; итд.). У закључном делу овог поглавља дати су табеларни прикази са квантитативним подацима за оба анализирана корпуса, уз синтезу квалитативних налаза из угла циљних појмова и метафоричких сценарија у домену ВИСОКОГ ОБРАЗОВАЊА.

У четвртном поглављу, где се појмовне метафоре посведочене у корпусној анализи у претходном поглављу сагледавају у односу на образовне идеологије (према изложеној Скримшоовој класификацији), издвојени су параметри за идентификовање образовних идеологија на основу установљених изворних домена (активна/пасивна улога циљног појм у високообразовном контексту, аутономија и одговорност, степен контроле, међусобни однос професора и студента и њихов појединачни однос према знању и образовању, однос високог образовања према друштву, позитиван/негативан контекст употребе изворног домена, и различите лексичке реализације истих изворних домена), и утврђено је да се у оба језичка корпуса опште намене рефлектују све образовне идеологије из наведене класификације, при чему се у британском енглеском као доминантна истиче реконструкционистичка образовна идеологија (са 24 изворна домена), а у српском класична хуманистичка и реконструкционистичка идеологија (на које указује по 19 изворних домена). Притом се запажа да различите лексичке реализације упућују на различите идеологије, али и да једна лексичка реализација може да упућује на више образовних идеологија. Овде представљена анализа, извршена на општим корпусима, може послужити као основа за наредна истраживања образовних идеологија у актуелном високообразовном дискурсу, како би се установило која идеологија доминира. У оквиру овог поглавља, треба истаћи и увиде изнете у уводном одељку, где се указује на инхерентну метафоричност дискурса о образовним идеологијама, што такође може послужити као користан путоказ за даља истраживања у области образовног дискурса.

У петом поглављу, које је посвећено анализи превода метафора са енглеског на српски у релевантним текстовима из области високог образовања, идентификовано је (на основу претходних класификација из литературе и на основу саме анализе, која је обухватила све метафоричке изразе у посматраним текстовима издвојене помоћу MIPVU процедуре) седам стратегија превођења метафоричких израза (исти изворни домени, поклапање метафоричких израза; исти изворни домени, различити метафорички изрази (уз додатно објашњење или парафразу у језику циљу); различити изворни домени и њима припадајући метафорички изрази (уз додатно објашњење или парафразу у језику циљу); метафора у изворнику, метонимија у језику циљу; метафора у изворнику, неметафорички израз у

језику-циљу (уз додатно објашњење или парафразу); неметафорички израз у изворнику, метафора у језику-циљу; метафоричко калкирање), и установљен је оквир за утврђивање појмовног преношења при превођењу метафора (путем поређења превода посматраних метафоричких израза са енглеског на српски са употребом циљних лексема у српском корпусу опште намене), што су налази који се могу шире применити на превођење метафора у различитим доменима и у различитим језицима. Анализа показује да је у домену високог образовања најзаступљенија стратегија превођења која подразумева поклапање изворних домена и метафоричких израза у изворнику и језику-циљу, при чему превођење метафоричких израза из домена ВИСОКОГ ОБРАЗОВАЊА са енглеског на српски укључује и преношење појмовних метафора, а посебно се указује на стратегију превођења метафоре метонимијом, што представља новину у опису преводних стратегија у постојећој литератури и може послужити као подстицај за додатна истраживања.

У шестом, закључном поглављу ауторка даје сумарни преглед налаза истраживања који су подробно описани и објашњени у претходна три поглавља, синтетизујући их с обзиром на појмовно-језичке и друштвено-идеолошке аспекте сличности и разлика у метафоричкој концептуализацији домена ВИСОКОГ ОБРАЗОВАЊА у британском енглеском и српском језику, и указујући на теоријско-методолошке импликације и могуће правце даљих истраживања (међу којима посебно треба издвојити импликације за (критичку) анализу образовног дискурса и за теорију превођења).

Списак коришћене литературе наведен у седмом поглављу сведочи о ширини теоријско-методолошког промишљања испитиване проблематике, и такође може послужити као оријентир за будућа истраживања сродне тематике.

VII – СПИСАК НАУЧНИХ И СТРУЧНИХ РАДОВА КОЈИ СУ ОБЈАВЉЕНИ ИЛИ ПРИХВАЋЕНИ ЗА ОБЈАВЉИВАЊЕ НА ОСНОВУ РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА У ОКВИРУ РАДА НА ДОКТОРСКОЈ ДИСЕРТАЦИЈИ

Kostic, M. (2018). How STUDENT in English influences STUDENT in Serbian: An analysis of conceptual metaphor translation strategies. Paper presented at the Third Amsterdam Metaphor Festival, 30 August – 1 September 2018, University of Amsterdam, Amsterdam, the Netherlands. Abstract published in the Book of Abstracts Metaphor Festival 2018, p.30, http://metaphorlab.org/wp-content/uploads/2016/05/MetFest18-Book-of-Abstracts_FINAL.pdf [Рад објављен у изводу у књизи апстраката са међународног научног скупа]

Костић, М. (2017). Метафоричка концептуализација ЗНАЊА у званичним документима Уједињеног Краљевства. Рад представљен на Трећем међународном интердисциплинарном скупу младих научника друштвених и хуманистичких наука – *Контексти*, Филозофски факултет Универзитета у Новом Саду, 1. децембар 2017. Апстракт објављен у књизи апстраката *Контексти 3* (ур. Маја Бјелица Андонов), стр. 24, Нови Сад: Филозофски факултет.

[Рад објављен у изводу у књизи апстраката са међународног научног скупа]

Kostić, M. (2015). Conceptualization of KNOWLEDGE in the official educational discourse of the Republic of Serbia. Paper presented at the eighth international *Corpus Linguistics* conference (CL2015), Lancaster University, UK, 21–24 July, 2015. Abstract published in *Corpus Linguistics 2015: Abstract Book* (eds. F. Formato, A. Hardie), pp. 206–208. <http://ucrel.lancs.ac.uk/cl2015/doc/CL2015-AbstractBook.pdf>

[Рад објављен у изводу у књизи апстраката са међународног научног скупа]

Костић, М. (2014). Значај вршњачке корективне повратне информације за усвајање Л2. *Савремена проучавања језика и књижевности: зборник радова са VI научног скупа младих филолога Србије одржаног на Филолошко-уметничком факултету у Крагујевцу. Књ. 1* (ур. Милош Ковачевић, Јелена Петковић). Крагујевац: Филолошко-уметнички факултет, стр.151–168.

[Рад објављен у целини у зборнику радова са националног научног скупа]

VIII – ЗАКЉУЧЦИ ОДНОСНО РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА

Резултати и закључци истраживања у докторској дисертацији Милене Костић под насловом „Метафоричка концептуализација домена високог образовања у енглеском и српском језику“ пружају допринос науци о језику на дескриптивном, контрастивном и теоријско-методолошком плану, што се састоји у следећем:

- 1) унутарјезички опис (заснован на анализи општих корпуса) и међујезичко поређење појмовних метафора које су релевантне за концептуализацију домена ВИСОКОГ ОБРАЗОВАЊА у енглеском (британска варијанта) и српском језику;
- 2) осветљавање идеолошког потенцијала метафора помоћу којих се домен ВИСОКОГ ОБРАЗОВАЊА концептуализује у енглеском (британска варијанта) одн. српском језику, с обзиром на образовне идеологије;
- 3) утврђивање стратегија превођења метафоричких израза у домену ВИСОКОГ ОБРАЗОВАЊА са енглеског на српски језик (на основу анализе корпуса превода релевантих докумената сачињеног за потребе овог истраживања), с обзиром на преношење подлежаћих појмовних пресликавања;
- 4) интегрисање и продубљивање когнитивнолингвистичких, корпуснолингвистичких, дискурсноаналитичких и транслатолошких теоријских и методолошких увида од значаја за целовитије сагледавање функционисања метафора у појмовно-језичкој и културно-идеолошкој перспективи.

IX – ОЦЕНА НАЧИНА ПРИКАЗА И ТУМАЧЕЊА РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА

Милена Костић је у овој дисертацији испитиваној проблематици приступила на темељан и оригиналан начин, посведочивши развијену способност аналитичког, синтетичког и критичког промишљања. Спроведено истраживање је вишеслојно и еклектичко, теоријски и методолошки је уобличено на аутентичан начин који може послужити као основ будућих истраживања, извршено је на обимној језичкој грађи која пружа ваљану основу за уопштавање налаза, у свим сегментима ток анализе систематично је описан и образложен, налази су поткрепљени бројним илустративним примерима из корпуса (укупно преко хиљаду), резултати су приказани јасно и прегледно (укључујући једанаест сумарних табеларних приказа) и протумачени су аргументовано и уз ширу теоријску контекстуализацију.

Комисија је сагласна да докторска дисертација Милене Костић под насловом „Метафоричка концептуализација домена високог образовања у енглеском и српском језику“ пружа вредан подстицај интердисциплинарном дијалогу когнитивне лингвистике, корпусне лингвистике, (критичке) анализе дискурса и транслатологије, и да завређује високу оцену у погледу обухвата, домета, начина приказа и тумачења резултата истраживања.

X – ПРЕДЛОГ

На основу свега изложеног, Комисија предлаже Наставно-научном већу Филолошког факултета Универзитета у Београду да прихвати докторску дисертацију Милене Костић под насловом „Метафоричка концептуализација домена високог образовања у енглеском и српском језику “ и да кандидаткињу позове на усмену одбрану пред комисијом у истом саставу.

Београд, 07.07.2019.

Потписи чланова Комисије:

1. _____
др Катарина Расулић, ванредни професор
Филолошки факултет, Београд

2. _____
др Душка Кликовац, редовни професор
Филолошки факултет, Београд

3. _____
др Мирјана Мишковић-Луковић, редовни професор
Филолошко-уметнички факултет, Крагујевац